

DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM II ETAP

Edukacja jako narzędzie budowania kapitału społecznego - co robić, z kim i jak?

prof. DSW dr hab. Piotr Mikiewicz
Dolnośląskie Centrum Innowacji Edukacyjnych,
Dolnośląska Szkoła Wyższa

Plan prezentacji

1. O karierze pojęcia „kapitał społeczny”
2. Kapitał społeczny niejedno ma imię – o różnych sposobach rozumienia czym jest/może być omawiane zjawisko
3. Relacje kapitału społecznego i edukacji
4. Co robić, z kim i jak?

Kapitał społeczny jest dziś bardzo *sexy*

Pojęcie kapitał społeczny zrobiło niebywałą karierę od początku lat 90-tych XX wieku

Stanowi dziś element:

- Ekonomii
- Socjologii
- Politologii
- Pedagogiki
- Polityki społecznej
- Kryminologii
- Medycyny
- Historii

...

Kapitał społeczny dla wielu jest...

**najlepszym sposobem zrozumienia
społeczeństwa**

**sposobem rozwiązywania wszystkich problemów
społecznych**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ośrodek
Rozwoju
Edukacji

VULCAN
ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ
NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM ETAP II**

CWA
pro publico

A przecież...

Wszystko to o czym się mówi używając hasła kapitał społeczny już było.

Inne – mniej „sexy” pojęcia:

- Więź społeczna
- Solidarność społeczna
- Siły społeczne
- Życzliwość

Użycie tego określenia [kapitał społeczny] prawdopodobnie daje socjologom większy dostęp do uszu i portfeli władz niż ten, który zyskaliby, pisząc na przykład o przyjaźni czy uczęszczaniu do kościoła (Fischer 2005, s. 157).

Zatem:

Kapitał społeczny odnosi się do instytucji, związków oraz norm, które kształtują jakość i ilość grupowych interakcji społecznych. [...] Kapitał społeczny nie jest tylko sumą instytucji które podtrzymują społeczność – to klej, który trzyma je razem
(Bank Światowy 1999).

Kapitał społeczny składa się ze zbioru aktywnych połączeń między ludźmi: zaufania, wzajemnego zrozumienia, podzielanych wartości i wzorów zachowań, które wiążą członków w sieci ludzkie i społeczności oraz umożliwiają współpracę
(Don Cohen i Laurence Prusak, 2001)

Sieci, wraz z podzielanymi normami, wartościami i porozumieniami, które umożliwiają kooperację w danych grupach i między grupami
(OECD: The Well-being of Nations: The Role of Human and Social Capital 2001)

W sumie...

ZAUFANIE i WSPÓŁPRACA

...proste

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ośrodek
Rozwoju
Edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ
NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM ETAP II

A jednak...

W teorii socjologicznej kapitał społeczny można rozumieć wielorako:

1. Zaangażowana społeczność lokalna – koncepcja demokracji w działaniu Roberta D. Putnama
2. Spójne rodziny, wspólnota wartości i silna kontrola społeczna – koncepcja Jamesa S. Colemana
3. Przynależność do grupy dająca określone możliwości – koncepcja Pierre’a Bourdieu
4. Sieci kontaktów społecznych umożliwiających dostęp do informacji i innych zasobów – koncepcja Nana Lina

Traktując rzecz w pewnym uproszczeniu

1. Kapitał społeczny jako cecha zbiorowości
2. Kapitał społeczny jako cecha/zasób jednostki

To, które rozumienie kapitału społecznego się przyjmuje, ma kolosalne znaczenia dla decyzji politycznych i działań praktycznych

Kapitał społeczny a edukacja

W aspekcie zbiorowości

Silna społeczność = lepsze średnie wyniki edukacyjne

W aspekcie indywidualnym

Lepsze indywidualne sieci społeczne = lepsze indywidualne wyniki edukacyjne

Edukacja a kapitał społeczny

W aspekcie zbiorowości

Lepsze wyniki = lepsza wspólnota

W aspekcie indywidualnym

Lepsze wyniki indywidualne = większa szansa na zbudowanie efektywnych indywidualnych sieci społecznych

CO ROBIĆ? - kreowanie warunków edukacyjnych dla rozwoju kapitału społecznego

W aspekcie zbiorowości

- Edukacja obywatelska
- Praktyka społeczna i edukacja poza-formalna z wykorzystaniem organizacji pozarządowych

W aspekcie indywidualnym

- Budowanie efektywnego doradztwa zawodowego i edukacyjnego – zarządzanie aspiracjami
- Inwestycje w kapitał ludzki i kulturowy – wyrównywanie szans

Z KIM?

W aspekcie zbiorowości

- Z nauczycielami i dyrektorami szkół – podmiotami odpowiedzialnymi za edukację obywatelską
- Z lokalnymi NGO
- Z rodzicami

W aspekcie indywidualnym

- Z osobami potrafiącymi budować sieci i mosty pomiędzy różnymi środowiskami
- Z nauczycielami i dyrektorami szkół
- Z rodzicami

JAK?

- 1. Trzeba zdawać sobie sprawę ze złożonej natury rzeczy, o których mówimy używając jednego pojęcia**
- 2. Trzeba zdawać sobie sprawę, że kapitał społeczny jest efektem ubocznym działań celowych**

Rodzice nie posyłają swoich dzieci do szkół religijnych w celu podnoszenia spójności zbiorowości, ludzie nie zapisują się do stowarzyszeń w celu budowania kapitału społecznego, lub po to, by demokracja działała. Robią to z różnych egoistycznych pobudek. Kapitał społeczny jest tu produktem niewidzialnej ręki interakcji społecznych – niezamierzoną konsekwencją niezliczonych działań jednostkowych podejmowanych z różnych przyczyn (Gaggio, 2004).

Zatem

Podejmując działania mające na celu budowanie kapitału społecznego w jego różnych wymiarach trzeba opierać się na dobrej diagnozie lokalnych uwarunkowań i brać pod uwagę indywidualne i zbiorowe interesy

Wszelkie działania mające na celu budowanie zaufania i współpracy na poziomie szkolnym, lokalnej społeczności i ponadlokalnym będą napędzać kulturę zaufania, która przekłada się na lepsze warunki życia jednostek

Literatura:

- Bourdieu Pierre (2004), *The forms of capital*, w: Stephen Ball (red.), *The RoutledgeFalmer reader in sociology of education* (s. 15–29), London: RoutledgeFalmer.
- Cohen Don, Prusak Laurence (2001), *In Good Company: How Social Capital Makes Organizations Work*, Boston: Harvard Business Press.
- Coleman James S. (1988), *Social Capital in the Creation of Human Capital*, „American Journal of Sociology”, 94 (supplement), s. S95–S121.
- Fischer Claude S. (2005), *Bowling Alone: What's the Score?*, „Social Networks” 27(2), s. 155–167.
- Gaggio Dario (2004), *Do social historians need social capital?*, „Social History”, 29(4), s. 499–513.
- Halpern David (2005), *Social Capital*, Cambridge: Polity Press.
- Haynes Paul (2009), *Before Going Any Further With Social Capital: Eight Key Criticisms to Address*, Ingenio Working Papers, 2009/02, http://www.ingenio.upv.es/sites/default/files/working-paper/before_going_any_further_with_social_capital__eight_key_criticisms_to_address.pdf (dostęp 14.07.2014).
- Helliwell John F., Putnam Robert D. (2007), *Education and social capital*, „Eastern Economic Journal”, 33(1), s. 1–19.
- Hemmings Annette (2007), *Seeing the Light: Cultural and Social Capital Productions in an Inner-city High School*, „The High School Journal”, 3(90), s. 9–17.
- Lareau Annette (2003), *Unequal childhoods: Class, race and family life*, Los Angeles: University of California Press.
- Lin Nan (2001), *Social capital: A theory of Social Structure and Action*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mikiewicz, Piotr, (2014), *Kapitał społeczny i edukacja. Perspektywy teoretyczne i aplikacje empiryczne*, Warszawa: PWN.
- Mikiewicz Piotr, Jaros Anna, Margiela-Korczewska Dagmara (2008), *Wpływ projektu „Idziemy do przedszkola” na środowisko lokalne. Raport z badania*, <http://www.iisce.dsw.edu.pl/iisce/projekty-badawcze/badanie-ewaluacyjne-wplyw-projektu-idziemy-do-przedszkola-na-srodowisko-lokalne/> (dostęp 20.07.2014).
- OECD (2001), *The Well-being of nations: The role of human and social capital 2001*, <http://www.oecd.org/site/worldforum/33703702.pdf> (dostęp 15.07.2014).
- Portes Alejandro (1998), *Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology*, „Annual Review of Sociology”, 24, s. 1–24.
- Putnam Robert D. (1995b), *Demokracja w działaniu. Tradycje obywatelskie we współczesnych Włoszech*, tłum. Jakub Szacki, Kraków: ZNAK, Fundacja im. Stefana Batorego.
- Putnam Robert D. (2008), *Samotna gra w kręgle: upadek i odrodzenie wspólnot lokalnych w Stanach Zjednoczonych*, tłum. Przemysław Sadura, Sebastian Szymański, Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.

Dziękuję bardzo za uwagę
piotr.mikiewicz@dcie.pl
www.dcie.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ośrodek
Rozwoju
Edukacji

ZARZĄDZANIE OŚWIATĄ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

DOSKONALENIE STRATEGII ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ
NA POZIOMIE REGIONALNYM I LOKALNYM ETAP II

